

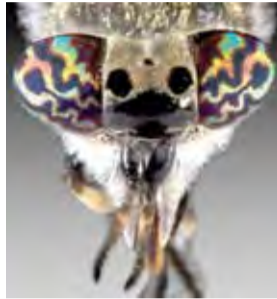
ODJEL ZA BIOLOGIJU SVEUČILIŠTA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

„Raznolikost faune obada (Diptera: Tabanidae) Banskog brda“

- **Nositelj projekta:** Odjel za biologiju, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
- **Voditelj projekta:** prof. dr. sc. Stjepan Krčmar
- **Vrijednost projekta:** 1.061,78 eura
- **Razdoblje trajanja provedbe projekta:** 1. 6. 2022. do 30. 9. 2023.
- **Izvor financiranja:** Odjel za biologiju, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Opis projekta

Kukci (Insecta) najbrojnija su skupina životinja. Žive u vrlo raznolikim staništima i zbog velike brojnosti pripadaju najznačajnijim članovima životnih zajednica. Obadi (Tabanidae) jedna su od mnogobrojnih porodica iz reda dvokrilaca (Diptera). Pojavljuju se u odrasлом stadiju u proljetnim i ljetnim mjesecima u različitim kopnenim staništima. Mužjaci obada hrane se nektarom, dok ženke obada uglavnom sišu krv toplotivnih organizama i na taj način mogu sudjelovati u mehaničkom prijenosu različitih patogena odnosno uzročnika bolesti kao što su virusi, bakterije i praživotinje. Uzimanjem krvnih obroka tijekom proljetnih i ljetnih mjeseci ženke obada jako uznemiruju divlje životinje, blago na ispaši, ljude na izletištima u različitim rekreacijskim aktivnostima. Njihov ubod je bolan, a oteklina ostaje i po nekoliko dana na kojoj se okupljaju i druge skupine dvokrilaca, te je mogućnost širenja sekundarnih infekcija povećana. Uz to obadi se odlikuju iznimno brzim letom, što im omogućuje prenošenje uzročnika bolesti i na veće udaljenosti. Zbog toga su istraživanja faune i biologije pojedinih vrsta obada vrlo značajna s gledišta veterinarske i medicinske entomologije, naročito od druge polovice lipnja do kraja kolovoza. Pozornost zahtijevaju vrste koje su prisutne tijekom cijele proljetne i ljetne sezone, odnosno najbrojnije vrste u tom razdoblju. Osobitu pozornost na području Europe zahtijevaju ženke vrste *Haematopota pluvialis* (Slika 1.) i *Tabanus bromius* (Slika 2.), koje su uglavnom prisutne tijekom cijele proljetne i ljetne sezone. Vrsta *Haematopota*

Slika 1: Glava ženke vrste *Haematopota pluvialis*

Slika 2: Ženka vrste *Tabanus bromius*

pluvialis prenositelj je bakterije *Francisella tularensis*, međutim i neke druge vrste obada iz rodova *Tabanus* i *Chrysops* potencijalni su prenositelji s obzirom na to da je ta bakterija izolirana iz prirodnih populacija navedenih rodova obada. Nedavno je utvrđeno da je vrsta *Tabanus bovinus* vektor bakterije *Anaplasma marginale* na području Europe, dok se mehanički prijenos virusa *Equine infectious anemia virus* (EIAV) zabilježenog na području Italije pripisuje različitim vrstama obada. Istraživanja vektorskog potencijala obada na području Europe u priličnom su zaostatku s istraživanjima provedenim na ovu temu na području SAD-a. Radi toga su značajna i faunistička istraživanja koja mogu doprinijeti praćenju brojnosti i rasprostranjenosti pojedinih vrsta obada, naročito onih koji se odlikuju visokom potencijalom prijenosa patogena, a u svrhu poduzimanja prikladnih mjera zaštite domaćih i divljih životinja, te naposljetku i samog čovjeka. Prve pisane podatke o fauni obada u hrvatskom dijelu Baranje nalazimo 1988. godine u sklopu suradnje tadašnjeg Pedagoškog fakulteta u Osijeku (Sveučilište u Osijeku) s Pedagoškim fakultetom iz Pečuha (Janus Pannonius Sveučilište u Pečuhu, Republika Mađarska). U okviru ove suradnje objavljene su prvi podaci o fauni obada s područja Parka prirode Kopački rit. Intenzivna istraži-

vanja faune obada na području hrvatskog dijela Baranje, te učinkovitosti različitih tipova klopki u uzorkovanju obada kao i učinkovitost različitih sintetskih i prirodnih atraktanata (kemijskih spojeva i urina domaćih životinja) u privlačenju obada u klopke započnuju nakon okončanja Domovinskog rata i mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja u ustavnopravni poredak Republike Hrvatske. Navedena istraživanja uglavnom su obavljena na području Parka prirode Kopački rit i plavnih područja uz rijeku Dunav na području Šumarije Batina. Međutim sustavna istraživanja faune obada na području Banskog brda u Baranji ostala su zanemarena. Banskog brdo reljefno je najizrazitiji dio Baranje s nadmorskom visinom od 243 metra, izduženom u smjeru sjeveroistok-jugozapad oko 21 km dužine, odlikujući se s nizom različitih staništa, gdje veća reljefna raščlanjenost pogoduje mikroklimatskoj diferencijaciji što može znatno doprinijeti raznolikosti faune obada. Prva sporadična uzorkovanja obada na prostoru Banskog brda obavljena su 2010. godine u okviru kojih je utvrđeno 17 vrsta obada. Svrha ovoga istraživanja usmjerena je na istraživanje raznolikosti faune obada na prostoru Banskog brda koje će doprinijeti kompletiranju faune obada na području hrvatskog dijela Baranje. Budući da je sjeveroistočna strana prekrivena šumskim raslinjem sekundarnog porijekla, a na jugozapadnoj strani nalaze se agrarni pejzaži s različitim poljoprivrednim kulturama odnosno različite agrobiocenoze koje znatno doprinose raznolikosti staništa, a time i raznolikosti faune obada. Uzorkovanja obada obavljena su 2022. godine s pet modificiranih Manitoaba klopki (tzv. canopy trap) (Slika 3.) i s pet uljnih ili tekućih klopki (Slika 4.) kontinuirano kroz pet mjeseci (svibanj, lipanj, srpanj, kolovoz, rujanj) s dva uzorkovanja mjesečno. Također isti postupak uzorkovanja obada ponovit će se i u 2023. godini. Identifikacija uzorkovanih obada bit će obavljena u laboratoriju Zavoda za zoologiju s prikladnim ključevima za identifikaciju, dok će se rezultati analizirati prikladnim statističkim testovima.

Na radionici su se sudionici bavili izradom umjetničkih predmeta u mediju keramike

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

„RAKUA“ – Studentska keramička radionica - raKUA 2022.

- **Nositelj projekta:** Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku
- **Voditelj projekta:** doc. dr. art. Margareta Lekić
- **Suradnici projekta:** prof. dr. art. Tihomir Matijević, Josipa Stojanović, asistentica
- **Razdoblje trajanja projekta:** 7. veljače – 22. svibnja 2022. godine
- **Vrijednost projekta:** 1.700,00 €
- **Izvor financiranja:** Studentski zbor

Opis projekta

Projekt Studentska keramičarska radionica - raKUA 2022., usmjerena je na edukativno-istraživačke prakse, kako bi se obogatile komunikacijske i edukacijske komponente u području suvremene keramike. Na radionici su se sudionici bavili izradom umjetničkih predmeta u mediju keramike, a osnovna polazišta bila su eksperimentiranje tehnikom raku. Raku je japanska tehnika glaziranja i paljenja keramike koja potječe još iz 16. stoljeća. Predmeti zagrijani na 960°C, prekrivaju se lako zapaljivim materijalima kao što su piljevina, suho lišće, slama... Kako materijal gori bez prisustva kisika, dolazi do redukcije kisika pri čemu dolazi do posebnih efekata na glazuri, kakvi se ne mogu proizvesti niti jednom drugom tehnikom.

Svaki predmet izraden u raku tehniku jedinstven je i neponovljiv. Ovom tradicionalnom tehnikom i predmetima koje su studenti izradili, formiranja je relacija između tradicionalne keramike i suvremene umjetnosti.

Medij keramike u ovom segmentu sagledava se kao dio vizualne umjetnosti, u sklopu današnje suvremene umjetničke prakse. Ova radionica nudila je beskrajne mogućnosti oblikovanja i promišljanja o odnosu forme, volumena, prostora, strukture, konstrukcije, a osim toga i odnosu kemijskih procesa koji se događaju u završnoj fazi izrade predmeta tehnikom raku. Ovaj projekt usmjeren je na suvremeni vizualni diskurs temeljen na eksperimentiranju i time se otvaraju različite mogućnosti izričaja i potenciranja estetike medija keramike, u tom smislu obogaćenjem likovnog područja, proširenjem i očuvanjem kulturnih i tradicionalnih pristupa likovnoj umjetnosti.

Cilj radionice bio je osvijestiti važnost keramičarskog stvaralaštva i činjenice, kako je u našim krajevima uporaba keramike utjecala na kulturni, društveni i tehnološki razvoj, u tom pogledu ostvarena je i interdisciplinarna suradnja s osnovnim i srednjim školama. Tijekom trajanja radionice organizirani su dani otvorenih vrata gdje su primljeni goste iz lokalnog područja i grada Osijeka

te je tako promovirana Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku i Sveučilište J. J. Strossmayera na lokalnoj razini. Osim toga, s obzirom na to da je cijela Slavonija i Baranja od uvijek plodno tlo upravo ovakvih interesa u pogledu tradicionalnih obrta i materijala, organiziran je jednodnevni posjet baranjskom selu Suza, radionici keramike Asztalos, gdje su se sudionici upoznali s materijalom, glinom, koja je upravo s tog lokalnog područja i njezinoj primjeni u današnje vrijeme. Bila su održana i predavanja relevantna za struku, tehnologiju materijala i suvremeno oblikovanje keramike. Predavanja i prezentacije su otvorenog tipa tako da, su po želji, mogli sudjelovati i ostali zainteresirani.

Ovim projektom promoviraju se vrijednosti umjetničkog obrazovanja i stvaralaštva, prezentacija umjetničkih, kulturoloških i regionalnih posebnosti kojima se stvara poticajno okruženje za afirmaciju studenata i profesora. Studenti na projektu stječu opće i stručne vještine te kompetencije koje će im omogućiti sudjelovanje na tržištu rada te razvijanju samostalnih koncepata eksperimentalno-istraživačkim pristupom. Putem projekta uključeni su studenti u realizaciju umjetničkih radova te je povećana vidljivost umjetnosti u kulturnom, društvenom i širem akademskom okruženju.

Slika 3: Modificirana Manitoaba klopka (tzv. canopy trap)

Slika 4: Uljna ili tekuća klopka